

СЕРДАЛО

СВЕТ

арадувл 1923 шера денз

Советски Союз Коммунистически парте Нохч-Палгай областной Грозненский городской комитет и Нохч-Палгай АССР Лакххарча Совети а орган
Орган Чечено-Ингушского областного, Грозненского городского комитетов Коммунистической партии Советского Союза и Верховного Совета Чечено-Ингушской АССР

№ 58 (2683)

Ера

19

июль

1962 шу

Мах 2 кеп.

ГОРОДАШКА БОЛХЛОЙ ГЛУЛАКХЕРА НАХИ КОЛХОЗАШКЕИ СОВХОЗАШКЕИ ЮРТБОАХАМА БАЛХАШТА ЮКЪЕОЗАРАХ ЦХЪАЙОЛЧА СОЮЗНИ РЕСПУБЛИКАША

ДАБЧА ДЕХАРЕХ

КПСС Центральни Комитетей
СССР Министрий Советей
1962 шера 12 июлера Соцам

Городашка, болхлой посёлкашка, юрташка баха нах, хьабта студенташа школай дешархойн ялата глуклах дарен ялат чучагден юртбоахама балхашта юкьеоза бокъе ехаш цхъайолча союзни республикайи, крайни, областни кулгалхоша КПСС Центральни Комитетейи, крайни, областни Комитетейи, крайни, областни Советейи декараш ду. Цар юах, колхозашкен совхозашкен, кхычакхара глуклах болхлой ца хуле, ялата глуклах ден из чучагден могаггдаци, ялат дов тарлура.

КПСС Центральни Комитетейи СССР Министрий Советейи яла лард йолаш лерхаци ух декарш. Хьанз колхозашкен совхозашкен дукха тайп-тайпара техника и, глуклах дика вшаггиделачей йолаш йолча техника ховш пайда ийчагден ханнах дик дерида юртбоахама балхаш йнстедоха тоьала болх бе могаш бола нах квалификациянни механизатораша ба.

Кхычакхара болхлой колхозашкен совхозашкен юкьеоза бе-за яха декарш дика кулгалхоша хьара боахама конкретнотокхам а бац, хьабта йолаш йолча техника болхлой низах пайда эцигла, из техника лелеа, болх дика овсаре болш кхычакхара йомабелла дикагга вшаггиделачей эша глуклах а дац. Фабрикашкери, заводшкери, учрежденишкери болхлой шопаша бахиттарга са а туваш, квалификациянни кадрш кийчакхара шопаш йолхо ца еш, дукхача колхозашкен совхозашкен сання, болх дика вшаггиде ца болш багаш болх ца тайпарча кулгалхоша деш дола декарш бектоххаме доаца глуклах да.

Йолаш йолча торонех дикагга пайда эцар партияни комсомольскии организацияш, совхозни болхлой, колхозхой оарцагбоахара меттел цхъайолча республикайи областни кулгалхоша эгара аттагидар ду—студенташа предприятешкара болхлой юртбоахама балхашта юкьеоза бокъе ех. Глуклах цхъа мншта хул аьлча, зонални совещанией дика льяцара белгалдаьча бекса, хьабта йолча колхозашкен совхозашкен ялат чуча, цар вала бийча боацхехь а, моттигерча оргаша областшкери районшкери нах ахиттар.

Ховш да, городашка баха нах юрта боахама балхашта юкьеоза практика пачахьалхкен-неи колхозашкен чьагга зене йолга. Промышленностьа балхашта тьера боах дукхана нах, пачахьалхкен юртбоахама балхашта юкьеозаца болхложтен глуклахкхара нахаш ах, цхъаца дукхана а алапи тел. Уж зенаш юхаметтаувтац, колхозашкен совхозашкен болх бе кхычакхара хаухача нах кхычакхара овсарал геттара лоха а.

Нагахь сання цу тайпарча «методаш» чунйеца продукцима кулгалхоша лархьа баларе, уйла ергяр цар кхычакхара

болхлой хьеха безий-хьог, аьна. Дилла хургйолча квалификациянни кадрш йоахо ца еча боахамашка техниках геттара во пайда эц, дикагга колхозашкен совхозашкен бечул 3—4 зза кизигагга бу цхьан трактора, жатка, комбайна, кхычакхара машинаша беш бола болх, хьабта продукцига шийга длабодо мах геттара ланха а хул.

Уж шера ялат чучагара балхаш ховш вшаггидохкара дика хьохкам тел Ставропольскии край «Темнибенский» совхоза болхлойи специалистийи коллективнотокхаме. Совхоза механизатораша шин дийнахьа насараш дац Юдильар 9.118 гектара тлара на бола ялат. Хьара ялат чучидеца агрегатаца хьохкар юкьеоза лархьаца 92 гектар ялат. Касараш хьабта аьрдан даялар лхе балх дийнахьа. Хьара гектара тлара 28 центнер йоалаш кля хийгидат. Совхоза ханал хьабта кхоачаггидей пачахьалхкенна ялат дладалара йола шера пай.

Из тайпа толам баккха вшаггидеца ялат чучагара дикагга йола методаш балх юкьеоза хьохкар. Шолхен ахьолхен яха жатанш йолча ергича агрегатаца деннен-бийсанен болх бора, групповой методаца, ланхаца сухалца. Балхаш ховш вшаггидохкара бахьан долаш хьара агрегата дика болх белга вшаггидеца а даялар, хьабта кхычакхара болхлой боалабе а безаггидохкара совхоза.

Цхъабакьда, дукхача боахамашка техниках геттара во пайда эц. Юкьеоза лархьаца цхьан комбайно дийнахьа ергича а 6—8 гектара, жатка 10—12 гектара мах хьабта, техничскии нормаш а кля хьохкача комбайна 14—17 гектара жаткана 20—25 гектара йолча метте.

Техниках дикагга пайда эцара йолхкий торонаш а кхыметел ялат чучагга дика вшаггиделачей районашка а. Ставропольскии край Петровскии района «1 Мая» яхача колхозе хьара ялат хьохкача агрегата юкьеоза лархьаца дийнахьа 45,6 гектар ялат чуча, хьабта ергича райо-не лархьаца 16 гектар чуча. Ипатовскии района «Родина» ций йолча колхозе хьара ялат хьохкача агрегата 39,3 гектар чуча, ергича райо-не лархьаца 21 гектар мах чуча эцача метте.

КПСС Центральни Комитетейи СССР Министрий Советейи харц-бу ух шера а дладинача ялата глуклах делген ялат чучагден городе баха нах юкье а эа, хьабта шой торонех тоьала пайда а ца эаши, дладахьа уйла йола кулгалхой. Цо хьохьонх

КПСС ЦК мартовски (1962 ш.) Пленума решенией юрта боахама болхлой зонални совещанией итоташ, бокъонца кхета а я, де дезар цар ца даялга.

КПСС Центральни Комитетейи СССР Министрий Советейи со-сам бу:

1. Союзни республикайи компартей ЦК-аш, парте крайкомаши, обкомашеи, республикайи Министрий Советаш, крайисполкомашеи, облисполкомашеи, территориальни-производствени управленеш декарш йолча йолча колхозерейи совхозерейи глуклахш бокъонца, дика дова, техникана сикха ремонт яь йоаккилла йалаше, ялаташ чучагча ергича агрегаташ тла кхоачамболш квалификациянни кадрш хьохка, йолаш йолча техниках пайда дукхана эцар дукха а хьара совхоза болхложунга, хьара колхозо-чунга кхаша дладинача хьабта глуклах дика дукха лачийтар дукха а ялаташ чучагча дергдолча балхей плана лархьаца уйла е.

2. Городе бахача нахьа новкостал ца хилча яргичагаш а из дехаш а йолча юкье-юкьеоза колхозашкен совхозашкен 1961 шера саннян цу порядкахи союзни республикайи Министрий Советаша бокъе луйла республикайи, крайи, областейи чуча кхоачамашка хьохка, боахьийи кулгалхошца дагальнучул тлехьа, городашка, болхлой посёлкашка, юрташка баха кхычакхара лархьаца болх нах бахиттарга барбоацаш моттиг яле 1962 шера юртбоахама балхаш де бахитта.

Союзни республикайи Компартейи ЦК-ашеи Министрий Советашеи, крайкомашеи крайисполкомашеи, парте обкомашеи облисполкомашеи КПСС ЦК-агеш СССР Министрий Советейи ховм болба:

а) уж тайпа колхозашкен совхозашкен мел хиннай а, арахарьа болхлой низ тла эаши дола глуклах цига хьана нийденнаг а;

б) боахаме йолаш йолча материальни кхычакхара ресурсах пайда нийса ийчагиди а арахарьа болхлой низ тлабоалабача боахамашка продукция якхара мел мах бахаб а;

в) боахаме лертга лелабергболаш юр боахамаш мича хана йалашдерга кхоачам хилла йолча техникашкери опытни кадрш.

Уж шера колхозашкен совхозашкен дика дукхана дладинайи доакъарийи култураш, кхыстга

а силоса лархьа хьажкляши доаханна доакъарийи лархьа шекара свекла сання йола хала лелеа эаши йола култураш. Хьажкляш чучагара а уж силоса лархьа йохкара а, хьабта шитт шекара свекла чунйа хьара а балхаш ханнахьа чакхадар, транспорт болхлой низи ца тоьача колхозашкен совхозашкен чучагаш йола уж култураш ца йойтар дукха гийленегла да хьажкля силоси шекара свекла кхаша дладохкар. Колхозийи совхозийи торо хургья транспорт дукха ца эаши хьажкляши свекла цйа, хьабта йай, юртбоахама балхаш сикха доаца хана, силоси свекла фермака тлаоза а. Иззаморг цу хьанз дукхача колхозашкен совхозашкен.

3. КПСС ЦК-аши СССР Министрий Советейи ух шера Целинни крае ялат чучагча кхыча республикашкери механизатораш бахиттараш дола Казахстани КП ЦК-аи Казахстани ССР Министрий Советейи декарш кхоачаггиде мегардолаш лерх.

КПСС ЦК-аши СССР Министрий Советейи республикеи краейи кулгалхошкери хьабта целинни районашка дилла хургйолча механизаторскии кадрш хулийтарга йалашар. Из глуклах тесса леладелга ховш дладала дладала дика, кхетаме вшаггиделга дика совхозашкен колхозашкен, хьабта шитта моттигерча предприятешкери учрежденишкери ялат чучагча деношца колхозашкен совхозашкен тло де мегардолаш нах механизаторскии глуклах йомабелла. Хьабта шитта тоаде дика целинни лаяттай боахамашка техничскии йалашделга, механизаторашка машинаш пайда эцара дикагга эгара эффективегла йола приемаш йомабелла; цо торо хулийтаргьа кизигагга болхложца ханнахьа дерида юртбоахама балхаш йнстедоха.

КПСС ЦК-аши СССР Министрий Советейи тлехьа моттигерча партияни, советскии, комсомольскии организацияшкери территориальни управленеш, юрта боахама беррита кхычакхара шой дерида низаш лархьахьара декарш кхоачаггиде оарцаггидеца дладинача хьабташ глуклах дика, доакъарийи нийдегга, ялат чучагга, хьабта юрта боахама продукция пачахьалхкенга йохкара дола социалистическии декарш кхоачаггидеца йалаше. Хьара колхозен созхоен сийлен глуклах да кизигагга кхычакхара рузкьен дла а докхиташ, мамогга дукхана продукция якхар дукха, уж балхаш сикхен дикен да декар.

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТ
СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТ.

ДУКХАГА, ДАРЕГИА

Ергича Урус-Мартана райо-не дика доваз да «Горей» совхозе-ча Бараев Салаудина звенос дая-ча кхычакхара то-лаш. Кхыстга боккха толам баккхаш цу звенос совхоза.

Ергича совхоз хьабта аьлча, хьажкийи центнерага шийга дладалах 3 сом 41 кепиги долча метте, центнерага дладалах 1 сом 43 кепиги мах а доацаш, дика хьажкешир звенос ш глуклах да хьажкляш. Продукцига шийга дла-

додар чучахьа-данкара чоташ 20.534 сом пайда белар цу звенос совхоза.

Совхоза даячача цу толамех тоьам а ца беш, кхы а хьинареш кхычакхаш ба кьона хьажкляш лелараш ух шера. 220 гектар хьажкляш а звенос дла-йиннарш. Хьара гектара тлара 60 центнер фуагьял-кача хьажкляш як-ка декар тла а ийла, хьажкляш леларейи Ергича-российскии соци-алистическии хьа-жкляш звенос. Хьажкляш совна-

гла, 10 гектар ше-кара свекла а дла-йиннай звенос. Хьара гектара тла-ра 300 центнер свекла якхка лерхI цар.

Метрал ланх а енна, хьабта латт дика хьабта-ляйна хьажкляш. Хьажкляш а свекла а масе глуклах дика даяд.

Коммунистическии кхычакхара кол-лективнотокхаме цийи якхара кхычакхара лоттабеш и ком-муниста Бараева кулгалду звенос.

В. ХАТУЕВ,
ВЛКСМ Урус-Мар-тана райкома ин-структор.

ЛАБТА ОАХ 25 ТРАКТОРО

Цендаь на бола ялаташ чунй-ца а даяча пачахьалхкенна ялат дладенна баьнаб «Надте-речный» совхоза механизатораш.

Совхоза кхычакхарамоша хьанз

Чунйина глужа доакъарийи кийчеш ба Сунаженскии района «Путь к коммунизму» яхача ертелера колхозхой. Стогометательца дийнахьа 35 тонн махьа ца вшака а тече ар-гаш ду тракториста В. Авдеева.

СВРТА ТЛА: механизаторашни хьис-саше аргаш дар. С. Хакиева сурт.

шой ергича терно тлехьийтай ялат чунйца даяна кхаш цен-дара, гурахьа дув ялаташ дла-де лаяттай кийчара. Хьара денна шин сменах кхашка болх беш а 25 трактор. Денни-буси цар оах 250—270 гектар лаб-та.

Лабтаахара балхаш кхыстга дика дел 1-ча отделене. Хьанза-де укказа аьхад 1200 гектарал совгга лабта. Техниках бизза пайда эаши, шой нормаш тлех-кхоачаггиде кхычакхара трактори-сташа А. Джанготова, А. Ну-паева, кхычар а.

ГРУЗИНСКИ ССР. Тбилисе тоабь баьнаб Вакен Сабурталои яха города шп район вша-гагъоваш бола керда никъ.

С. Тевладзе сурт.

ТАСС фотохроника.

МАССАНЕ ДЕРРИГА ГЕРЗ ДІАДАКХХАРАИ МАШАРАИ ТІЕХЪАРЧА ДЕРРИГДУНЕН КОНГРЕССАГАРА Дунен халкъашка йола Послани

Дунен масе мийнгера вшаггидеца тхо Моске конгрессе. Тха професейи тайп-тайпара я. Тха кхетамаш бе-баша да. Къайле йоа-цаш дага мел дар дла а оалаш, оаха клярагга дийцад адамашта тлалаттача ядери тлехьа бол-ча кхерама дешаш. Дискуси йолча хана тхона дикагга даязар вшаггидеца даярдараш, хьабта хьанз тхо тийша да тахан хьара мехка, хьара халкъа тлалатта болш кхерам длабаккха иш йолаш хилараш.

Герашта кийчонаш яро совбоакх пачахьалх-кхенашта юкьеоза кхычакхара цатешам, хьабта пачахьалхкхенашта юкьеоза кхычакхара цатеша-мон сикху герашта кийчонаш елга. Цу тайпа-ра, хьохул воча глуклахийи гом. Герза хьабта до-хадара низ узара воакхаш длабоагаш латт, хьабта а презентивни тлехьа хьабта кхычакхаш кхычакхаш даш нах ба.

Хьабта а, тхо чьаггидеца тийша да, герз дла-доакхкхила алхьа динза даргоаца хьабта хин-на ца деш, де торо йолаш а хилараш. Селхан адамашта юкье дикагга хьабташ длач нах дага латта хьабта мах даяр из. Тахан герз дла-доакхкхила практическии декарш а хинна длаят-та, вайха хьабта кхычакхаш лоттабеш беа из кхычакхара.

Герашта кийчонаш яра дукхаш мукъадарал массанеца а пайдана хургга: герз дладоакхкхила мукъадаралиттарга масе мехкашца вахара хьабта тоагара дахитта иш хургйолча рузкьаш;

герз дладоакхкхила торо хулийтаргьа эконо-мическии кизигагга дладалахьа мехкаш дикка сик-гга дладоакхкхила дахитта рузкьаш кхоче; герз дладоакхкхила хургга кхыча мехкийи тлехьа базаш дладоакхкхила нахьа лаяттай тлара 61у арабоакхкхилейи, хьабта цунах новкостал хург-да кхычакхаш шой доламе хилиттарга тлехьа кхычакхаш лоттабеш халкъашта.

Массанеи дерриген дладалахьа дика герз, хьабта дунен халкъийи чьаггидеца тлехьа а бол-лаш де а дика из. Тлехьа а болшаш чьаггидеца тлехьа герз дладоакхкхила а герз дладоакхкхила доацаш цхъакхара тайпара тлехьа а хила иш яц.

Оаха ценна дика кхетайи массане а деррига герз дладоакхкхила новкьа утта дукхаленаш, тхо-на хов из де хала хургдолга. Болш ба кхыметел переверорашта дукхал бола нах а. Царех цхъабараш шопаш дер фуд а ца ховш, шопаш цу-ча баларца, воажаш—шоашта бляхьийи хилар дук-хьа, кхычакхара бляхьийи—милитаристскии глуклахш-та тлехьа. Хьабта а тхо тийша да уж ергича дук-халенаш длаха иш йолаш хилараш. Герз дла-доакхкхила моллагга планца а хьабта дика мела оагашна хетаяла иш я, цхъабакьда тхо тийша да, массанеца а мегаш йолча компромиссана длаггагга герашта кийчонаш елга длахо хьохул дикагга хилараш.

Хьабта а опыто хьахьонх, герз дладоакхкхила шийшегга хургхилараш тийша йелга кхераме ил-лош хилар. Шерагара шерагаш шой дискуссейи йох а еш йел болча дипломатехи тлехьа специ-алистехи тийша дита иш яц глуклах. Алхьа дер-рига мехкашкери халкъаш оарцаггидеца длач пачахьалхкен даялалаша дош кхычакхара тлар-га. Юкье-юкье еш йолча дукхалейи хьанз кхычакхаш бац. Герашта кийчонаш яран деррига-ца тлехьа кхычакхаш дукхалара низ бола бол-лаш хьабта беа ца хьабтайт.

Нагахь сання ядери тлехьа узарленаш ца оттиташ 17 шу данкха адамашта мегадале, из

хилнад, эгара хьабта, машар бахьанце кхычакхаш лоттабеш дола халкъаш хаданца оарцаггидеца хилараш. Цхъабакьда, вай дукхала багъде длаш да, герашта кийчонаш яра дукхал лот-табеш кхычакхара юстара латташ дукха нах хилар. Хьанз а дукха ба цун кхерам кхета ца беш, цу кхерама ергича чьаггидеца а, машар ца бохий-тара даякье шопашта тлалатта бектохкам а кхета ца беш нах. Цу массанеца а оаха ях: «Кхе-таде, мел боккха кхерам болш денош да вай декар, герз дладоакхкхила машараш тлехьа кхычакхаш лоттабеш мутларашца отта».

Ха хьабташ латтац! Дукха ца говш иттиш мех-кашца хила тарлурагга термоядерни герз, хьабта из герз хьабтагга дладоакхкхила йола сред-стваш тоагара хила иш йоацаца боакхара тлехьа а болш.

Тхо ховамболш дукхала да ядери бом-башта е устройствашта моллагга тайпа а тожам-маш дара, хьабта аьлча, цхъа-дале, цар кхерам тув хьанз йолча а тлехьа тлакурйолча а пле-хенийи вахаран -унахценошкери, шопалагга дла-е, цар сикху герашта кийчонаш елга.

Ядери герз длач ергича пачахьалхкенныйи правительстваш тлехьа оаха — оаха дех цар-гара вала тлехьа ца а доацаш ядери герашта ду дерида тожамаш соцадара хьабта барт-белтен ур дерида тожамаш масе метте — космосе, космосе, лавтанн малка, хьабта кхычакхаш — данман а декар хьабта договор дел-ген.

Чьаггидеца тлехьа а болш деррига ядери герон ергича из дладоакхкхила средстваш низ-за ехара а длахар а новкьа боаккха хьабта-ра тла хургба из соглашени.

Вайна тлалатта кертерейи тлехьадаха иш йоацаш декар да дунен халкъийи чьаггидеца тлехьа а болш массане а деррига а герз дла-доакхкхила хьабташ правительствашка договор даялтила. Цунах хетта хьабта дика дла до-говор дара новкостал деш йола, ювца оттая латта герз дладоакхкхила планаш сикхен пайда-гга длач тапарен чакхьаца торо хулийтарш до-ла практическии нахьа.

Общественни мнени тлалаттарах длакетанза дола мехкаш дарапаш бахьан долаш пере-говораш еча кертерейи пачахьалхкенныйи герз дла-доакхкхила принципи хьабташкери позицеш киз-из дукхара гаргайолла вшаггидеца длач, цхъа-бакьда царна юкье цхъахьашта вшаггидеца хиларца длаха ца йоалаш соцаейи пере-говораш. Соглашени вшаггидеца алхьа хал-къаша шой тлалаттар чьаггидеца.

Белгала машара низаш ца вайи хетараш ди-кагга кхетаделген вайи бола цатешам длабоак-хкхилейи оттадара хьохкам бала безараш. Из де-кар кхычакхара даякье донкка бержат даян-нар лархьа оаха ух хьабта конгрессаш. Вайи дага а доацаш оаха даяр длахо даярча эгара дикагга дола нахьагаш лойла да хьара мехка-ра хьара организация хьанз динза даргоаца.

Мелал длапараш де дола машара глуклах. Вайха массанега тийша да ядери герзаш до-вар болч кхерама адамаш мукъадардола ди-ха маца оттарга. Вай, машар безараш, дукха да. Нагахь сання вай дерригаш оарцагга а до-ле, нагахь сання массане а ше дер цхьан бар-тагга а дийа вайна могагга воаш де лерхI кертерейи глуклах: машар ца бохийтлала чакхад-кагга никъ билла.

Москва, 1962 шу 14 июль.

Дешара шерага кийчю школаш

Дешара керда шу долауш ноаноша а. Масала, цу школаш-болх бе йоларгьа Ачхой-Мар-тана райо-не 19 шко-ла. Школашта ремонт яра балхаш март бетта дладоаггидеца укказа. Шамни-Юрта, чьаггар доак-кхача совхозеца, Занкий-Юрта школашкери а, шитта хьахьарош-та а бокъонца кхычакхара йоагга хьабта тлаена бутт совгга хьа.

Хьанз ергича школашта текущи а капиталаш а ремонт еш латт. Самашкерейи Ачхой-Мартанеи школашта ре-монт еш донкха новкостал дир бераша мехкаш а, шитта даяш-

ноаноша а. Масала, цу школаш-болх бе йоларгьа Ачхой-Мар-тана райо-не 19 шко-ла. Школашта ремонт яра балхаш март бетта дладоаггидеца укказа. Шамни-Юрта, чьаггар доак-кхача совхозеца, Занкий-Юрта школашкери а, шитта хьахьарош-та а бокъонца кхычакхара йоагга хьабта тлаена бутт совгга хьа.

Хьанз ергича школашта текущи а капиталаш а ремонт еш латт. Самашкерейи Ачхой-Мартанеи школашта ре-монт еш донкха новкостал дир бераша мехкаш а, шитта даяш-

Хьанз ергича школашта текущи а капиталаш а ремонт еш латт. Самашкерейи Ачхой-Мартанеи школашта ре-монт еш донкха новкостал дир бераша мехкаш а, шитта даяш-

Семилетка дияггагга шера дика кхычакхара толамаш доа-хьа е тха цеха коллектив. Кхыстга белгалыкхача эа Ме-гусова Андрей кулгалдеш йола 40 тонн дозал дола пресшаш арацаш йола бригада.

Уж шера план хьанзале 70 процент кхоачаггиде пар. Ионь бетта пресшаш арацаша план шоза дукхара кхоача а

Нходаьча доагорца бабб итт дийнахьа болх

Машинист Боков Сулейман керте латтача бригада болх бу локомотив бляггайначо аргла: «Ераш бизза дай ба. Акхарна дукха эза шой машин».

Из да а да шитта. Массе ха-на културини техничскии хьаб тлехьаца долаш лелаш ший ло-комотив машиниста Бокова. Цакаш а графика тлара ца воалаш дукхача доагор кходеш лелаш цо дукха мухь кхукаш йола поездала. Хьанзалехьа а 7 эзар килограмм кокача доагор кходагга бир цо июль бетта хьабтарча итт дийнахьа баб болх.

Машиниста-хьахой Шей сийна кхычакхара вахте а этта, денна керда толамаш доах локомоти-вни бригадо.

Г. АНХОВ.

Ханал 16 ди хьалха

15-ча июле, ханал 16 ди хьалха, ворхI бетта план-кхоа-чашкыйи коммунистическии кхычакхара цийи лелача «Малго-беннеффа» шоллаггича промысла мехкадхьахоша. Планта совгга Дабхенна деннад дукхача тоннаш «Дабхенна дошув» эзараш тон-наш газ.

Республика халкы боахам 1962 шера халхарча ах шера чухь

Нохч-Галгалай АССР-а Статистический управлене хоам

КПСС XXII съезда исторический решение вахарча кхоачаше Нохч-Галгалай АССР-а кхыбгемхоша семилетка диглаш шера халхарча ах шера республика халкы боахама деррига доакшош културен деглашшера керда толмаш дахад.

Промышленности производств ерригача продукций лархаламга йола изделеш арахеца заданеш тейхкоачашый. Се-

милетка оттаяла заданеш синала деглаш промышленность кертера доакшош — мехкдакта, химический, машиностроительный, кхылола а промышленность.

Республика кхашка чуйца йолаш латт дика хыйкыа гураха дайина култураш.

Промышленность

Валовый продукт хыара план ерригача республике гюлла 1962 шера халхарча ах шера 103,5 процент кхоачашый.

Промышленности продукция арахеца, дахача шера ухх калла ийишдича, совдана 15,1 процент, плано оттаяла 11,3 процента меттели, халта промышленность болхдоша семилетка диглаш шера дайина социалистический декхара шийрхача 14,7 процента меттели.

Валовый продукт хыара план 1962 шера халхарча ах шера кхоачашый шийта: план кхоачашый процент

Совнархоза промышленности 104

Мехкдакта доакшош газовой промышленности управления 105

Октябрьнефта НПУ 103

Старогрознефта НПУ 105

Малгобекнефта НПУ 106

Сунжакефта НПУ 103

Грознекефта НПУ 105

Грознекефта НПУ 109

Правобережний НПУ 110

Мехкдакта газовой промышленности управления 114

Автомобильный ремонтный завод 99,0

Центральный ремонтно-механический завод 104

Мехкдакта чакхдоакшош химический промышленности управления 104

Грозненский мехкдакта чакхдоакшош завод 102

Крекинг-завод 101

Нефтемаслозавод 108

Новогрозненский мехкдакта чакхдоакшош завод 106

Производственно-товарный контора 107

Машиностроительный арматурный завод 102

Грозненский химический завод 101

Производственный энергетический контора 101

Энергетический управлене 104

Грозненский ТЭЦ 104

Новогрозненский ТЭЦ 104

Шальара ТЭЦ 180

Сетевой район 136

Центральный ремонтно-механический завод 109

Дахачан халмаш ечен гильшлой материал шийтчен промышленность управления 100,7

Производственный предприятия контора 99,9

Кирпичный завод № 1 117

Кирпичный завод № 2 106

Старопромысловский кирпичный завод 105

Магдаловский кирпичный завод 100,0

XVI партсъезда церах йола кирпичный завод 98

«Красный Октябрь» йах кирпичный завод 151

Слодяной фабрика 90

Нерудный гильшлой материал халхарчен ухх гильшлой управлене 109

Шальара ашкхбетонный завод 76

Ермоловский дахчан халмаш йо комбинат 115

Грозненский мебельный фабрика 100,0

Тарно-мебельный комбинат 94

Сотьял дахчан халмаш йо фабрика 99,0

Кхачан промышленности управлене 104

Грозненский дулкхкомбинат 98

Грозненский птицекомбинат 99,0

Головной шурый комбинат 94

Каргалинский чхылар-завод 104

Червленский чхылар-завод 117

Пивзавод 100,7

Мельзаводоуправлене 88

Самашинский плодоконсервный завод 106

Грозненский хлебозавод 113

Района промышленности 110

Моттигерча промышленности управления 99,3

Химзавод № 1 96

Химзавод № 2 100,1

Завод «Металлист» 105

Литейно-механический завод 103

Ведана хунаупункт 81

Столярный изделеш завод 107

Сотский хунаупункт 82

Грозненский хунаупункт 117

Кирпичный завод № 1 111

Кирпичный завод № 2 108

Ильича церах йола кирпичный завод 83

Камышновский плитный завод 95

Главторгсбыре контора 85

Техношкола гюлла чакхдоакшош халмаш завод 99

Района промышленности управления 107

Ейгача промышленности управления 107

Варзгаш тега фабрика № 1 103

Варзгаш тега фабрика № 2 105

Варзгаш тега фабрика № 3 103

Варзгаш тега фабрика № 4 100,0

Варзгаш тега фабрика № 5 114

Варзгаш тега фабрика № 6 100,7

Галантерейный фабрика 110

Трикожаный фабрика 106

Бытовой гюллакш ду управлене 104

Республика министерства ведомств промышленности 98

Гаражний оборудоване завод 103

Электромеханический завод 99,8

Грозненский леспромхоз 94

Советский леспромхоз 84

Сунженский леспромхоз 82

Ашкхбетонный изделеш завод 94

ВОС предприятия 115

Ерригача промышленности управления 110

Валовый продукт арахеца план ерригача кхоачашый план кхоачашый процент

Халхарча ах шера полнотелен, насосаш, станокш-качалкш, сорный ашкхбетон, изделеш, цленача шурал йах продуктш, хыйбай дахта кийдара арахеца, гильшлой е метаргюла ху тлаозаран йола план кхоачашый.

Этгара тейхадиса доакшош хуна промышленность, семилетка йолаенача кхаш шера ах шера кхоачашый до ху тлаозаран план.

Хыйбайла промышленный предприятия, валовый продукт план кхоачашый а, оттаяла ассортиментх продукция кийчйара план кхоачашый. Белгала аьла: машиностроительный арматурный завод кхоачашый мехкдакта аппаратурах, болат арматурах, мехкдакта оборудоване запасни оатхалаш кийчйарах йола план: «Красный молот» йахача завод — мехкдакта скважинна хича вшагг-йоахача насосни агрегате, цементировочный агрегате, станокш-качалкш, мехкдакта продуктш дла-юха кхуяхача цистернах йола план.

Шийта кхоачашый Грозненский мебельный фабрика кийчйа шифаш, зламга габариташ йола мебель, берий мебель арахеца план; производственный предприятия контора — бетонный маршалли кийчйара план; ацетонный завод — ацетонах йола план; чхылар-коньячный комбинат — цленача комсий чхылараш, десертный чхылараш чхылараш арахеца план; кога гирса фабрика — телата кога гирса арахеца план; литейно-механический завод — чон лолад аьла еча халамай дулк охьача машинный план; «Металлист» цли йола завод — скважинный изделеш, басар хьехача ашкх пхьегий план; столярный изделеш завод — истолаш, кийчйа шифаш, кухонный инвентарь кийчйара план.

1962 шера халхарча ах шера кооперированны поставщик йа план кхоачашый ухх тайпара:

болат лоладеш йах халамай план 110 процент, чутун лоладеш йах халамай план 99 процент, поковкой план 38 процент, штамповкой план 107 процент.

1962 шера халхарча ах шера промышленный продукт лархаламга йола тайпара арахеца план ухх тайпара кхоачашый:

Мехкдакта 104 111

Газ 111 132

Вензин 105 108

Фатаген 95 121

Дизельный доа- 109 122

Мехкдактбитум 94 66

Фенол 103 104

Ацетон 101 99,0

Полиэтилен 80 —

Этиловый синтетический спирт 104 118

Болат 102 100,8

Мехкдакт-аппаратура 100,5 125

Насосаш 91 99,4

Станокш-качалкш 93 104

Электротенерги 107 105

Кирпичик 101 112

Техношкола гюлла кирпичик 101 112

Кир 103 121

Сборный ашкхбетон конторш оатхалаш 93 105

Халам хуа метаргюла дахча 94 98

Пиломатериалаш 91 84

Мебель 94 113

Технахча ювхача трикотаж 112 106

Кога гирса 101 101

Берий кога гирс 113 118

Кондитерский изделеш 110 123

Майххабулочный изделеш 109 115

Макаронный изделеш 105 105

Консерваш 115 122

Дулк 98 106

Комбасно-ветчинный изделеш 89 130

Хыйбай дахта 89 104

Нахча 94 111

Цленача шурал продукция 95 96

Пиво 100,9 100,9

Халхарча ах шера ерригача республике гюлла кийчйа: 6

завод тонн мехкдакт-аппаратура, 90 млн. кирпичик, 4 млн. техношкола гюлла кирпичик, 13

завод тонн кир, 49 завод кубометр сборный ашкхбетонный конторш оатхалаш, 2,7 млн. сом мах бола мебель, 601 завод пар телата кога гирс, 1972

тонн кондитерский изделеш, 28 завод тонн майххабулочный изделеш, 1991 тонн макаронный изделеш, 16 млн. условный банок консерваш, 3354 тонн дулк, 721 тонн комбасно-ветчинный изделеш, 554 тонн хыйбай дахта, 15 завод тонн цленача шурал продукция шурал лархалам.

1962 шера халхарча ах шера сома товарни продукция дладоар лохделга дладоакшош шера ухх ханаца нийсдича, дулк халхарча лархалам, 1,8 процент хиннай, цу даьке совнархоза промышленности 2,1 процент.

Ерригача республике гюлла продукция шийт длабода мах плано лархалам тейх лохбара ах миллионнал совла пайда беннаб. Промышленности предприятия кхьовсам лоаттабьа бедал, материалаш, доагаш, электротенерги, ахча кходоара тейх.

Промышленности предприятия шийт Грозненский йила-тохнама мехкдакта институт длахо болх баьб керда техника производств юктейоала, производственный процессаша механизация автоматизация йа.

Мехкдактан промышленности кхоачашеш хинад спустко-подъемочный операция механизированны доагаша механизация елга, коагара-насосни скважиннаша автоматизация телемеханизация елга, зламгьяа диаметр йола долоташа мехкдактан скважиннаш йах. Халхарча ах шера царца 21 завод метр мехкдактан скважиннаш йах, 17 буровой установкш спустко-подъемочный операция юктейоад механизированны доагаш. Мехкдакта доакшош пайда ййаьб хини, фон, газ чу а ухиташ, боала ютктам барах, боал хича вшагг-бахарах.

Промышленности предприятия шийт моттигерча Советашкен, 1962 шера 1 апреле лархалам, длаоттаянза дулка оборудованни гучаьннай. Длаоттаянза дулка оборудованни (аьшх хедалеш дахча чакхдоакшош йола станокш, кузнечно-прессовый технологический оборудованни) йолашеш а дулкхача предприятия производственный процессаша механизация йаьна а йнстедаланза да, маскеш операция кулгашча ю. Оу гюллахо лохьа кхыбгемхоша совсарал а.

Юрта боахам

Республика юрташкхача кхыбгемхоша КПСС ЦК мартовский Пленума решенеш кхоачаш

карга вшагг-белла а дикарга йолча ханахча а дайиннай Грозненский култураш длаера план дикага тейхкоачашый.

1962-ча шера республике еррига Грозненский култураш дайинна латта 440 эзар гектар да, е 1961-ча шера хинна чул 10 процент дукхага. Халхарча дайиннай 148,4 эзар гектар, е 1961-ча шера йийнаре 37,1 эзар гектар дукхага.

Култураш длаювча латтай структура эрга а йыкка кези-га хувьтам луш йола култураш баьцаш длаювга дикага кезидаьд республика боахамаша, халаца царна меттел дукхага йийнай халхараш, шенара свекла, ялатий-бобовый култураш.

Республика кхашка дика хувьгьяй гурахча длаюв култураш, хланз ух чуйида йолаш а латт. Дайинна латташ 97 процент хьехка даьнаьд 10-ча июле, халхар царех 93 процент аьрда. Грозненский Наурский производственный управлене боахамаш гурахча дайинна култураш чуйида даьнаьд.

Хланз ухх сакхате республика колхозашин совхозашин пропаганды култураш гюллакш деш, хыйбайш гюла доакшош кийдеш, халхарча зыьб оахаш, ялат чуйида кхашка култураш даьнаьд.

Республика колхозашин совхозашин лалашаьд шедола тайпа юктера хыйбайш оахаш зараш дебалелга, кези-г-дукха лалашаьд хыйбайш продуктш йоахила. Продуктш луш дола юктера хыйбайш дебалелга 1962-ча шера 1 июле, дладоакшош шера цу ханаца нийсдича, эррал лалашаьд:

Божа 9 процент

Цу даьке доахан 9 процент

Халхарч 6 »

Йа 3 »

Оалхазараш 39 »

Этгара чхылараша боаж халхарч ебаьла лалашаьд Сунженский Грозненский производственный управлене колхозашин совхозашин. Цуца кхына жа кезидаьд цу управлене боахамаша.

Ухх шера халхарча ах шера, 1961-ча шера цу ханаца нийсдича республика колхозашин совхозашин хыйбайш продуктш йоахила лалашаьд:

Шура 2 процент

Фуаш 31 »

Тха 1 »

Колхозашин совхозашин юктера хыйбайш дебалелга балха юктера хланз а цленачаьд кхоачам боацараш да. Дукха хыйбайш йаьрх днаьд, дукха хыйбайш ашкхбетон дорстелен, дукха хыйбайш доьдл, из баьцан долаш 1962-ча шера халхарча ах шера дулк доакшкш (доакш хыйбайш оалхазараш дохкила) 1961-ча шера халхарча ах шера боарам тла дисад.

1961-ча шера халхарча ах шера нийсдича грозненский производственный управлене боахамаша дулк доакшкш 22 процент кезидаьд. 1961-ча шера халхарча ах шера нийсдича:

Транспорт

1962-ча шера халхарча ах шера халкы боахама мухьаш длаоттара план Кылбаседа-Кавказский машиннакш Грозненский отделе 105 процент кхоачашый, цу даьке мехкдакта продуктш чуйоттара план — 109 процент.

Халхарча ах шера вшагг-техна длаьхитай докша дозал дола 5429 поезд, царца кхы тла

Капитальни гильшлош

Халхарча ах шера пачахалкхен вложеша оттая хинна план ерригача республике 81 процент кхоачашый, цу даьке совнархозе гюлла 78 проценти моттигерча Советашка гюлла 85 проценти а еш.

Гильшлой-монтажний балхаша оттая хинна план ерригача республике гюлла 80 процент кхоачашый, цу даьке совнархозе гильшлошен организационный гюлла 72 проценти моттигерча Советий гильшлошен организационный гюлла 87 проценти а еш.

Халхарча ах шера длахо а шера халгьяй чуйеца ценой гильшлош.

Пачахалкхен планах хьехачаш дола ахчан чоташ 1962 шера халхарча ах шера ерригача республике гюлла лархалам хал а даь нах чувшбаь длаьнаьд 46,4 эзар квадратный метр чуйе мотти гюла ценош, цу даьке совнархозе гюлла 11,2 эзар квадратный метр моттигерча Советашка гюлла 248 эзар квадратный метр а луш.

Ерригача республике гюлла лархалам ухх ах шера нах чувшбаь длаьнаьд ценош 1961 шера халхарча ах шера деннаре 2,4 эзар квадратный метр дукхага да.

Халта а ах шера. Йола чуйе ценош халдара план ерригача республике гюлла 64 процент мара а совнархозе гюлла 38 проценти моттигерча Советашка

дича Наурский производственный управлене колхозашин совхозашин дулк 27 процент дукхага доакшкшгала лалашаьд. Дулк доакшкшгала лархаламболлаш лалашаьд Наурсен, Курчалой, Наурский, Гудермесский районашка.

Юрта боахамеца латтай 100 гектара лархала хыйбайш продуктш йоахила республика колхозашин совхозашин ухх тайпара да:

Шура 34 центнер

Тха 199 килограмм

Фуаш дайинна-ч а ялатий 100 гектара лархалам

1962-ча шера халхарча ах шера, хыйбайш доаьд эзаьа, 9,8 центнер дулк даьнаьд, халта юрбоахамаша хына латтай 100 гектара лархалам — 2,1 центнер.

Цу тайпара, юрбоахамеца латтай 100 гектара лархала хыйбайш продуктш йаьра боарам республика колхозашин совхозашин дикага тейхкоабус КПСС ЦК мартовский Пленумо еннача заданел.

1962 шера халхарча 6 бета республика колхозашин совхозашин, юктера лархалам халха кхоабаца латтара 895 килограмм шура лархалам, е 1961-ча шера халхарча ах шера лархалам 79 килограмм кезидаьд. Доахангара продуктш йоахила дика дохденна Гудермесский территориально-производственный управлене боахамаша.

Доахангара продуктш йаьра докшкш хьохамаша даьдхаш Шелковской районера «Красный пахарь» йаьча колхозо — 1488 килограмм шура лархалам кхоабаца латтара, цу районера Ленинна церахча колхозо — 1405 килограмм шура.

Республика колхозашин совхозашин юктера лархалам халха усталаьна тейра 3,6 килограмм тла даьнаьд, халха йаьча юктера лархалам 58 фуа гуддаьд.

Халхарча ах шера хыйбайш продуктш хьаьцара пачахалкхен план ерригача республике ухх тайпара кхоачашый:

Дерригдунен конгрессе дакъа лоадаш хиннараша ДУВЦ

ВИАШИ ДАГАРА ХОВШ ХИЛАР ДЕЗА ТХОНА

Ричард Уорда, Мадисон, яхача городе (Висконсин ахшштат) арадулвача «Сэнити» яхача журнала редактора аьлар, Москва вшаагкхиттача Дерригдунен конгрессе новкостал де деза машар безаш дола, масса тайпарча уйлашта тхьахалла нызаш коьтадара. Цунна тешал ду конгрессе яхача делегатеах эгара йонкхагга йолча США делегацияна юкье бахитарах тайп-тайпара, цкьаза кхьметел влаци духьал дола наькьашни уйлаши йолаш а, бола нах хиларо.

Уорда белгалдаькхар, шийна а шойа делегацияна юкьерча ший новкосталаш а чюагга машар безаш хилар. Цунна тхьахалла да деррига американки халкь а. Цунна лов машарни влаци дагара ховши хилар, кьаьстга а Советски Союзца.

ЛОАРХИАМЕРА ДЕКХАР — МАШАР-ГАЛАШБАР

Московский конгрессе влияни, шеко йоацаш, холургьа дерригача дуненна, аьлар ТАСС корреспондентагга Горькая волча Австрале обществени деятеля профессора Уильям Морроу. Длахо аьлар цо, духагга даькье цунна новкостал дерда Советски правительствана керте латтача Н. С. Хрущева даьча кьамьло. Из, аьлар Австрале викало, фактахи боласта логика диза а долаш, башха-дика кьамьла да.

Тхо теш, аьлар Морроу, Москва вшаагкхиттачул тхьагга машара тхьаьра болам кердача ланхаленаша болаш айлуригхилар, хлана аьлча укьаза баьхьарашта диденнад шой политический уйлаш тайп-тайпара хилари дьиний башлолаши. Цар дийцар дунен тга эгара лоархиамерга декхар да — машар Галашбелга.

ЭГГАРА ДУКХАГГА ВИКАЛ БОЛА ФОРУМ

Удакендавала Сарананка-ра, массане а деррига герз дладакхаран машаран тгез

хьарча Дерригдунен конгрессе-сча Цейлона викало, «Халкьашта юкьера машар чюагг-барах» телача Дунен халкьашта юкьерча Ленински преме лауреата ТАСС-а корреспондентагга аьлар, 12 шера машара тхьаьрача боламе дакъа лоадаш волча сон а «Эгара духагга викалаш болаш а лоархиамерга а хет» из конгрессе.

Буддийски монах волча Сарананкара цу тайпшара аьлар, мелла чюагга сату-саш со хиннавал а, ший со-ставага диллача массе тай-пара нах юкье болаш. Йола Москвера халкьий форум селлара аьттув болаш хурма ий аьнна дагдацар сон а. Конгресс йолча хана из тийшар, массане а деррига герз дладакхар дош керте латта-тай халкьий кьаман лоам дуккхача даькье цунах тий-шан хиларох.

Москвичаша шийнен конгрессе дакъа лоадаш хиннача кхьча викалаштен даь хьоаш чюагга докха лоархиаш кьамьлаш дир Цейлона викало, цо аьлар советски наха конгрессане цига дакъа лоа-даштен селлара чюагга хьоаш-шал даро хьаьхьах машарга сатуваш уж нах хилар.

СОВЕТСКИ ХАЛКЪА БАРКАЛ ОАЛ АЗ

Жан Пьер Блюк, Франце кьаман собрание хинна депу-тат, социалист.

Со эгара хьалха венавац Москва, 1955 шера а хинна-со укьаза. Цу юкьах Россен цун столицен хинна хувда-маш лоам хулаш белгалдоах аз.

Дерригача дунен конгресс Галамьла докха гьулаш лаорай аз, хьалта тхоашта дага мел хиннар паргата дувца йиш а яр тхога. Шизарел совгга сг хиннача цу конгрессе оаз дерригача дунен общественни мненена кьайлаьха хала хургда. Конгрессе баьча балха а раз-за ва со.

Се укьаза нийсвалларца, хьаьхий гьулаш дика дарах советски халкьа баркал а оал аз.

Никъ даькьала хилба шун, кьона хьехархой

17-ча июле Нохч-Галггай педагогически институту актови зале вшагкхиттар укх шера дийша йистебаьнна студенташ. Торжественни соб-ране даькьа лаяцар КПСС Нохч-Галггай обкома секретара нов. Б. Г. Га-бисова, Нохч-Галггай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председа-тела заместителя нов. А. Т. Тенасаева, Республика Министрий Совета председатели заместителя А. Р. Бузуртанова, КПСС обкома школьни от-дела заведующие В. Л. Новикова.

ДОГ ПОЗДОАККХА ГИУЛАКХ

Укх шера 23-гга хьехархой арахеи Нохч-Галггай педагогический институту. Веррига а 2777 хьехархо арахийцав. Цу хана денз царех 1298 заоч-ни отделене дешаш хиннав.

Укх шера заочникашца цхьа-на арахийцав оаха 360 хье-хархо. Белгалдикха дезаш да парти правительстван новкосталца институту педагогический коллектива карагидьна боникса исторический лоархиа-бола гьулаш: 90 нохчехи гьула-ш гьаьхьа волча эрзийн наьнен метта-ш литературен хьехаргдола хьехархо арахийцав оаха. Из боникса культурни низ ба. Хьанзацла нохч-галггай кьа-маш 40 сг мар хиннавац рес-публике лакхера педагогический образовани йолаш.

Хьатладоагга шера 130 нохч-галггай кьамаш волча хьехархо арахеи гьулаш оаха, хьалта цул тхьаьрагга хьаьра-шера 150—200-нега дла-кхоачаргьа из цифра.

Хьанз укх сьаьхте оаха кий-чу 13 специальностях бола хье-хархой. Кхо шу хьалха 1900 студент мар цу хиннача (оч-ни заочни отделенеша) укх шера 4400 студент хуртва ин-ституте дешаш, шоашта юкье 1500 нохчийн галггай а бо-лаш.

Говза хьехархой арахеи тха вшагкхиттал кьаьра педагогический гьовзал йола 19 кьаьра бола преподавателш институту хиларох. Царех ба нохчий Мадиеви Эльмурзаев, Гал-ггай Д. Малисгови, Т. Малис-говави, украинец Триченко, эрсе Гавришеская, эрмола Та-вакалян, болгарин Попов, на-зах Тенисбаев, ишта кьаьба-раш.

Сурга тла: укх шера Нохч-Галггай педагогический институту дийша чакхьаькхача студен-тий галггай группа. Шоалгга мутаргга (аьрдеьхара аьттеьх) ийлаьла латт — институту преподаватель З. А. Гавришеская.

ЙИИГАШКА ДЕШИЙТА ДЕЗА

Наьсарен-Вокзале хьалтеш латтача интернете болх бе хо-жаьий со. Сай вахар чухь эгга-ра сакьердамерга а бехиткох-мерга а ха хет сон хьанз сайга енар.

Кьона тхьехе хьалкхьар — фу-хургда цул чюаггагга сага дог-роздакхаш.

Дика кхетаду а йиингашка дешийтар гьулаш вай респу-блике даькьа хьаьра влаци тхьаьдкхьа ца хилар. Кьаьст-та кьезига йиингаш лакхера классаша. Сай кертерча де-кхара декхар дерлх аз, вахар-чара кхалнаьха гьулакх дола масалаш а кьулаш, политико-

кхетама болх барца еррига де-ша ха йола йиингаш школе-чуозара хьаьхьа болх бар.

Ишпта лоархиаме хлана дац аьнна да, дешара ха тиннача кхалнаьха дешийтар. Насар-рен-Вокзале дукха ба цу тайпа-ра кхалнах, кьаьстта баркьаш-тегача фабрика а болаш.

Денгара-дента лакхтерьга аз сай педагогический гьовзал а идейно — политический боарам а. Цу деша сон новкостал дер-да аз болх берболач коллекти-вацарча кьаьнарча хьехархоша.

Хьаьрабеллаьхьа аз сайна дукха безаца институте хье-хархошчара буьзам а.

Школе болх барал совгга, хьехархошун сийлахь дешар да даьштен ноаноптени бераш хьаьхьаьра хьаьхьа тайп-тайпара хьаьхьаьш дар. Цар дикагга кхетабеча наьна метта-ла дергда аз педагогический те-маех дола хьаьхьаьш.

Донкха ираз хет сон сайга кьаьхьаьш. Цхьанкха хьаьма дац коммунизме вахаргвола сац хьалкхьарал дезагга.

Хь. БИТИЕВА.

Длахо а дешаргда аз

Нохч-Галггай педагогический институту ректорато а деканато а баьча социалх институту лья-кхачул тхьаьрагга Нохч-Галггай метта кафедре ассистенталла болх бе виташ со. Институте бе безар ба боникхача лоархиамерга болх. Сай низ кхоачар дергда аз кьона тхьехе кхерийбола гов-занчаш кийчбара. Сон чюагга дукха деза эрзий а нохчий а метташ. Длахо йолча хана кьаьрагга йоаде безам ба са метташ, лингвистический йиима.

Дукха а хьаьмаш да нохчий меттах йоадаьна. Масала, лек-сиках, фонетиках, морфологех, синтаксисах дола дукха де-шаш да таьха а кьаьстаде а дезаш.

Кхь дла гаьна ца а волашш аспирантуре заочни отделене деша дерлх аз. Цу хьаьхь-хьа аз даьалаьцараш сайга.

кхоачашдуларгда а мотт сон а, кхоачашде хьожар а ва со. Сай деррига длахо дола вахар йииманна а кьона тхьехе кхе-яра а дьалургда аз.

Наьха таланташ, сийрда уй-лаш гучаьхара мел эша торо-наш вшагкхьаьхьаь Комму-нистический партен Советски правительстваси. Из кьаьта хьаьгойт вай республикнера ма-салаша. Духьал цьан нохч-галггай кьаман 90 совгга са-го йистеьхьаьхьаь укх шера ин-ститут. Из боникса низ ба, хьаьра шерагара шу массаза доал кхь а дукхагга хуртба из.

Сона чюагга лов нохч-гал-ггай лакхера дешара заведени льяхача нохч-галггай болча на-гийча наха аспирантураша дешар. Вай кьаманна йилахой ашп

Я. ЭСКАДЖИЕВ.

СО ЛОАМАН РАЙОНЕ ВОДА

Институту льякхачул тхьаь-гга се ваьхача Первомайски районне болх бе ваха аьнна на-правлени хьаьийцай аз. Сона боникса кхьаь ба из. Болх бер-ба аз Первомайски районерча 11 шераьча школе наьна мот-ти литературен хьехаш.

Юкьхьанца цхьаьйла халонаш хьаьхаш дьаьхьар а хов сон а. Баьгда, со царех кхераш-вац. Халонашца дувзаденна да школе хьанзацла наьна мотти литературен хьехаш цхьаькха лакхера образовани йола хье-хархой ца хилар.

Галггай мотти литературен хьехаш сонна эрий мотти ли-тературен хьеха а ларьлал аз дешархошца, аз институте дий-шар чюаггаьра сон новкост-тал дергда цу гьулаш.

Наьхаьа сонна со институте деша ховча ханна педагогиче-ски балха лоархиа аз бонь-ца кхетабеш хиннабече а, хьанз сонна дика дов советски

хьехархоьча хьалхашка латта дешараш, халкьа образоване система тоьра хьаьхьаь вай езаца парте решенеш. Хьехар-хошун болх сонна безаболиташ, кьона тхьехе хьаьхьаьхьаь кер-тере наькьаш хьехаш сайна хьаьхьаш даь институту препо-давателш цанкха билурбгац сон а. Царех ба Малисгови Да-ни Дошпакта, Шенурова Ген-риетта Васильевна, Гаврише-ская Зинаида Афанасьевна, ишта кхьаьраш.

Кьаьстта бехиткохкамер гьу-лаш хет сонна массанега деший-тара закон диза кхоачашдар. Из закон толамца чакхдакха-ра кертерча эшар да наха юкье влацин-кхетама болх дертта влацин-кхетама болх. Цу хьаьхь-хьаь а сай низ кхоачар дергда аз.

С. ШАДИЕВ.

Редактора зам. Дж. ХАМАТХАНОВ.

Доклад охьабара

БХИЛАИ — ДОТТАГЛЕ ХИЛАРА ТЕШАЛ ДУ

БХИЛАИ, 16 июле, ТАСС-а корреспондента Б. Васильева хоам бу:

Советски Союза вежарий доттаглен новкосталца хьалтхьа-ча Бхилайски металлургический заводе советски специалистшени индерча цар доттагашен цхьан дездир металлургий Ди. Советски металлургий цу цейна док-хийча толамашца наьна баьх-кар бхилайцаш. Лоадача хана, завод яь яьнна цхьа шу даьнна-чул тхьаьрагга, проектах де лаьрхлар кхоачашде йолаелар цу предприятие ерригаш а хлана яц аьнна цехаш. Кьаьстта док-хийч толамаш даьхад, ях бетта заданеш ханал хьалха кхоа-чашгьаьча бхилайски домени-каша. Англен ФРГ-и Дургау-рен Руркелен яьча заводлаьра бхилайски завода эргало я цо хьанзехьа а пачахьалкхенна пайда луш хилар.

Советски металлургий цейна хеталча сайрийне болатен еза-ча промышленностен Инде ми-нистра Субраманиама Чюагга моаршал делар советски метал-лургияш. Галамьате боникха лоархиа, болам да Советски Союзо Индена ду новкостал, кьаьстта а Бхилае металлурги-ческий завод хьалтхьа даь нов-костал. — аьлар цо. «Оаш укьаза тхона деча новкостало, хьалта ишпта шой ерригача балха кьайленаш оаш ценача дег чур тхога хьаьвонийтаро тешал ду вай халкьашта юкье доттагле хилара», — аьнна белгалдаькхар министра. Хьанз, аьлар длахо хьаьхьа-тхона бовз длахо баьха беза нийк — из оаш тхога хьаьхь-кхьа. Тха тхой хургьа металлур-гический база — тха экономика лард.

Кубана духьалара керда провокацеш

ГАВАНА, 15 июле. (ТАСС). Американски империалисташа Кубана духьала лелачеа керда-ча провокацеш бола хоам кьа-тхьа араьаькхьаь Кубай ре-волюционни тема низий мини-стерства. Хоама тла яхачох, 11-чен 12-чен июле американки реактивни тема самолетах Куба фешара дозаву шоьза хоада а даь Гаванен Лас-Вильяси ях-ча провинция тайп-тайпара моттигашта тлаьлаьла лийнай. Цунца цуьна, министерства хоам бу, Гуантанамо яхача а-мериканки форда-тема база оаьлонгхьарча еш йола провока-цеш а соцаьш яц, яхаш. Форда-тема база халданза ю провока-цеш оаха дукхьаца а гучаьхьа йолаьлехь а, йоах хоама тла, 10, 11, 12 июле цу базаьрача американки буюво 114-зза то-лаш йийттай кубински террито-ренен кубински хьаьхой посташ-теи. Цу деношка кубински тер-риторена 12-зза пулеметаш а йийттай.

ГАВАНА, 15 июле. (ТАСС). Американски империалисташа Кубана духьала лелачеа керда-ча провокацеш хетабь хоам кьа-тхьа йоазон тла араьаькхьаь Кубай революционни тема низий министерства. Хоама тла белгал-доах, Гуантанамо яхача форда-тема базерча американки бую-во 13-ча июле дозавон тларча ку-бински хьаьхой посташта 20-зза топаьш йийттай.

ХОРЖАМАШ ДАРА ЮКЬЕРА ТИИШАВАЛХАШ

ТОКИО, 16 июле. (ТАСС). 1-ча июле парламента лакх-ехьарча палате хиннача хоржа-машца дувзаденна законан тел-хадараьхьа хьанзехьа а нис эар-нел дукхагга сг лавьаь Японне. Хьалхагга цу палате хоржамаш хиннача 1959 шера лийцарел 2,5-зза гаргга дукхагга ба ук.

Доал деча либерально-демо-кратический парте хоржамаш хил-алехьа хьалхарча наьпане а хоржамаш хулача хана а гуч-хьаь законан телха а деш тийшаьбалхаш ду моттигаш сов-дукха хиларца нах лувьанза-яьлац полици, из баьхан долаш йонкха сьандалаш хулаьлехь а.

Укх деношка Грознерча «Ди-намо» яхача стадионе вшагг-кхиттар Махачкалереи Грозне-рей футболистий катийча наьха командаш. Хьалхара тайм, лоар-хиа 4:1 болаш, Грознерчар аьттув а болаш чакхьаьлар.

Завода кьаьхьегамхой тлемахой болча хьаьшалгга

Дукхьаца хана денз докха доттаггал да гарнизона тлема-хоштен «Красный молот» заво-да болхуоштен юкье. Хьанз ду-кха ха йоацаш тлемахой болча хьаьшалгга баха хилар завода модельни цеха мастер Н. Назаров, дикнагга бола болхуош В. Кулигин В. Веломышев, Н. Катюгин, ишта кьаьбаьш.

Ленински цла диза вшагг-кхиттай нах а болаш, эспара Шамшур хьаьийлар «Цхьан новкга — коммунизме» аьнна цли тилла сайре. Пянька коммунистический кьаьхьегамма кол-лектив ях цли лелачеа цеха ди-кагга болча нахах, цар кьаьхь-егамма толамех, коммунизм хьалт-ерий моральни кодекс прин-ципаш коллективно аьхоачаш мишта ю дувцаш кьаьмаш дир коммуниста, дукхьаца хана денз модельни цехе болх беш волча мастера Назарова.

Шой подразделение хиннача гьовзаца гьулаьхьа кьаьмаш дир зламалгга сержанта Александр Чулкова.

Тхо а до, тха хьамсара ше-фаш, шол тхьаь ца диса пер-теш кьаьхьегаш, — аьлар цо. — Хьанз дукха ха йоацаш соци-алистический яьха итотех тха под-разделение гьулаьхьа тхьаьдина хилар белгалдаькхад.

Зламалгга сержанта бийцар тлема а политический а кийчон-отличникаш Алборов, Шмаков, Золотарев, ишта дукхаь кхь-бараш а.

Кьаьмашац йистедаьнначул тхьаьрагга «Красный молот» за-вода болхуош тлемахой мишта бах а хьеьар. Казарме а, библи-отек а, столове а хилар уж.

Чюагга хоза, безаме чакхьаь-лар из сайре.

Ю. БАБЫЧЕВ.

Химикий культура Цагга

Укх деношка химийни культу-ра ццен зал 600 совгга сг вшагг-кхиттавар. Эрзий а советски а клас-сийни Чайковский. Баха, Рубин-штейна, Шостаковича, Мусоргске ишта кхьаьр музыкьаь дола симфон-ийаьхьар укьаза Нохч-Галггай пача-хьаьхьен филармоне симфонический оркестро, Хиннашта чюагга хоза хет-таш чакхдаьлар из концерт.

Ишта химикаш болча енаьр Са-

довске цераьхча Винницкий музы-кально-драматический театра коллек-тив а. Цу театре режиссера нов. Ве-сский Чайковский. Баха, Рубин-штейна, Шостаковича, Мусоргске ишта кхьаьр музыкьаь дола операга дукхагга 250 совгга сг енаьвар Чер-ноьре яхача поселкерча химийни культура Цагга. Украиннаша хьа-хьаьжа музыкальни йонкха гьовзал чюагга дукха езаелар зал хиннараш-та.

Н. ОЛИМПИЕВ.

ХРОНИКА

Цирка искусство деггаьоалае-ча докхий толамаш дахарах а Нохч - Галггайчен кьаьхьегам-хошта культурни гьулаьхьа деш-дина болх барах а, ваьча дийна-хьа денз 80 шу дызарцен арти-сталла болх бу 50 шу дызарцен

дуьзаденна Нохч-Галггай АССР Лакхехьарча Совета Президи-ум ший Сийлен грамота енай А.И.Бек Тузарович Кантемиро-ва РСФСР халкьа артистаи Кьылбаседа-Хирий АССР ис-кусствай заслуженни деятелан.

Американски политика-спутник. В. Жарникова дияла сурт. ТАСС фотохроника.